
بسم الله الرحمن الرحيم

شرح جامع

روانشناسی تربیتی

«علوم تربیتی»

مولف: طیبه کلهری

انتشارات ارشد

پیشگفتار ناشر

خداوند بزرگ را شاکریم که فرصتی عنایت فرمود تا بتوانیم قدمی در جهت گسترش علم و فرهنگ کشور عزیزمان برداریم و مسیری هموار را در اختیار مخاطبان و داوطلبان علاقمند به ادامه تحصیل قرار دهیم. از آنجائی‌که درحوزه کتاب‌های درسی و کمک درسی کارشناسی ارشد کتاب‌های زیادی به رشته تحریر در آمده است با این حال وجود یک مجموعه جامع، دقیق، کامل و دارای رفرنس (منابع) مستند احساس می‌شود.

همیشه دغدغه داشتیم که ای کاش می‌شد تمامی منابع پراکنده و گاهاً دست نایافتنی کنکور در یک مجموعه به گونه‌ای جذاب و شیوا آماده می‌شد و همچنین سؤالات دوره‌های قبل کنکور نیز به گونه‌ای تشریحی پاسخ داده می‌شدند، که خدشه‌ای بر آن وارد نشود و خیال داوطلبان عزیز آنقدر آسوده باشد که اطلاعات مندرج در پاسخنامه‌ها را برای بهره‌گیری در آزمون خود بکار گیرند. این کار با یاری خداوند بزرگ و همکاری نخبه‌ترین دانشجویان و اساتید کشور در انتشارات ارشد هماهنگ گردید و در تمامی مقاطع تحصیلی از کاردانی به کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در حوزهٔ آزمون‌های سراسری ـ آزاد و پیام نور بسته‌های آموزشی که شامل کتاب‌های بانک سؤالات و کتاب‌های شرح جامع درس آماده گردید. در تهیه مجموعه‌های فوق‌الذکر از فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد که حائز رتبه‌های تک رقمی کنکور می‌باشند، استفاده کرده‌ایم، تا شما عزیزان بتوانید در راستای افزایش توان علمی خود در جهت نیل به مقصود خویش نایل آیید. بدون تردید می‌توان گفت که برای اولین بار در نظام آموزشی کشور مجموعه‌ای به این سبک عرضه می‌شود که در کیفیت و کمیت بی‌نظیر بوده و تمامی نیازهای داوطلبان عزیز را پوشش داده است. امید است که استفاده از این مجموعه عزیزان را در جهت موفقیت در آزمون یاری رسانده باشد. در پایان لازم به ذکر است که بی نقصی محض از آن خداوند متعال می‌باشد، بنابراین از تمامی خوانندگان و داوطلبان عزیز خواهشمندیم نظرات سازنده خود را در مورد این کتاب به سایت انتشارات ارشد اعلام نمایند تا ما را در جهت هر چه بهتر آماده کردن این محصولات یاری رسانند.

با تشکر

ناشر

www.arshadbook. ir

پیشگفتار مؤلف

روان‌شناسی، علم مطالعه رفتار و فرآیندهای ذهنی، و روان‌شناسی تربیتی شاخه‌ای از روان‌شناسی است که به مطالعه دو موضوع مهم آموزش و یادگیری می‌پردازد. هدف روان‌شناسی تربیتی آن است که:

الف) به معلمان و مربیان کمک کند تا بهتر آموزش دهند.

ب) به دانش‌آموزان و فراگیران کمک کند تا بهتر یاد بگیرند.

ج) به هر دوی آنها کمک کند تا مسائل و مشکلاتی را که در فرآیند آموزش - یادگیری با آن روبرو می‌شوند حل‌وفصل کنند.

به یک تعبیر، روان‌شناسی تربیتی پلی است بین دو حوزه روان‌شناسی و تعلیم‌وتربیت.

متخصصان این علم تلاش می‌کنند تا به شیوه‌ای علمی و روشی نظامدار مشخص کنند که دانش‌آموزان مطالب درسی را چگونه یاد می‌گیرند، و چگونه می‌توان به یادگیری بهتر آنها کمک کرد. و درصدد یافتن بهترین روشهای آموزشی هستند که معلمان با استفاده از این روشها بتوانند یادگیری بهتر شاگردان خود را به آسانترین صورت ممکن سازند. در روان‌شناسی تربیتی مطالب و مسائلی از قبیل رشد، یادگیری، انگیزش، هوش، خلاقیت، روشهای مختلف آموزشی و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی مطرح می‌شود.

هدف از تدوین این اثر کمک به دانشجویان جهت آمادگی برای شرکت در آزمون کارشناسی ارشد می‌باشد. آشنایی با منابع و نحوه سؤالات نقش مهمی در موفقیت داوطلبان دارد. لذا سعی بر این بوده که مطالب با بیانی روان و ساده، اما معتبر و علمی و با استفاده از منابع مهم ارائه گردد.

کتاب دارای شش فصل است. هر فصل شامل مطالب فصل، خلاصه و نکات کلیدی و نمونه سؤالات آزمونهای سالهای قبل به تفکیک موضوعات مطرح شده می‌باشد.

امید است که محتوای کتاب حاضر بتواند دانش لازم را در اختیار داوطلبان گرامی قرار دهد.

از دانشجویان و خوانندگام محترم انتظار می‌رود که با نظرات سازنده‌ی خود، بر اثربخشی مجموعه بیفزایند.

در پایان از مسئولان محترم انتشارات ارشد که امکان نشر این اثر را فراهم آوردند، کمال تشکر و سپاس را دارم و توفیق همگان را از خداوند متعال خواستارم.

طیبه کلهری

فهرست مطالب

عنوان **صفحه**

فصل اول: تعریف و موضوع روان‌شناسی پرورشی

مقدمه ۱۵
تعریف روان‌شناسی (PSYCHOLOGY) ۱۵
تعریف پرورش (EDUCATION) ۱۶
تعریف کارآموزی (TRAINING) ۱۶
تعریف آموزش (INSTRUCTION) ۱۶
تعریف براون و اتکینسون از آموزش ۱۶
تعریف یادگیری (LEARNING) ۱۷
انوع رفتار ۱۷
تفاوت رفتار و عملکرد ۱۸
سه نظر متفاوت درباره‌ی روان‌شناسی پرورشی (وولفولک) ۱۹
پیشینه روان‌شناسی تربیتی ۱۹
مفاهیم، اصول و قوانین روان‌شناسی تربیتی ۱۹
پژوهش بنیادی (پایه) (BASIC) ۱۹
پژوهش کاربردی (کاربستی) (APPLIED) ۱۹
پژوهش عمل نگر یا اقدام پژوهشی (ACTION RESEARCH) ۲۰
هدف‌های روان‌شناسی پرورشی ۲۱
مثالی برای تبیین (رابطه منطقی) ۲۱
مثالی برای پیش‌بینی (رابطه زمانی) ۲۱
مثالی برای کنترل (رابطه علّی یا تابعی) ۲۱
روش‌های پژوهش یا بررسی روابط بین متغیرها در روان‌شناسی پرورشی ۲۲
روش همبستگی ۲۲
چند ویژگی مهم این شاخص آماری ۲۲
روش آزمایش (EXPERIMENT) ۲۳
روشهای کیفی (غیر آزمایشی) ۲۳
موردپژوهی (مطالعه‌ی موردی) ۲۳
بررسی میدانی ۲۳
قوم نگاری ۲۳
زمینه‌یابی ۲۴

قانون علمی (SCIENTIFIC LAW) ۲۴
نظریه علمی (SCIENTIFIC THEORY) ۲۴
خلاصه فصل: ۲۶
نکات کلیدی: ۲۷
تست‌های آخر فصل ۲۸
پاسخ تست‌های آخر فصل ۳۰

فصل دوم: هدفهای آموزشی، مراحل و طبقه‌بندی آنها

مقدمه ۳۲
مراحل الگوی عمومی آموزش (GENERAL TEACHING MODEL) ۳۲
مرحله اول: فعالیتهای پیش از آموزش ۳۲
مرحله دوم: فعالیتهای پیش از آموزش و ضمن آن ۳۲
مرحله سوم: فعالیتهای ضمن آموزش ۳۲
مرحله چهارم: فعالیتهای پس از آموزش ۳۳
گزینش و تدوین هدفهای آموزشی ۳۳
طرح هفت مرحله‌ای هدف گزینی ۳۳
غایتهای پرورشی ۳۴
سطح اول: ۳۴
سطح دوم: ۳۴
سطح سوم: ۳۵
هدفهای دقیق آموزشی (هدفهای رفتاری) ۳۵
تحلیل غایت یا تحلیل هدف کلی ۳۵
روش میگر برای تهیه هدفهای دقیق آموزش ۳۵
ویژگیهای هدفهای رفتاری از نظر میگر ۳۵
روش گرانلاند برای تهیه هدفهای آموزشی ۳۶
انواع هدفهای آموزشی ۳۶
هدفهای فرآیندی و فرآورده‌ای ۳۷
نظرهای موافق و مخالف کاربرد هدفهای رفتاری ۳۷
طبقه‌بندی هدفهای آموزشی ۳۷
طبقه‌بندی هدفهای آموزشی در حوزه شناختی: ۳۸
طبقه‌های فرعی‌تر ۳۹
تواناییها و مهارتهای ذهنی ۳۹
طبقه بندی هدفهای آموزشی در حوزه‌ی عاطفی ۴۱
طبقه‌بندی هدفهای آموزشی در حوزه‌ی روانی - حرکتی ۴۲
طبقه‌بندی حوزه‌ی روانی - حرکتی کیبلر و همکاران ۴۲
طبقه‌بندی حوزه روانی - حرکتی سیمپسون ۴۳
طبقه‌بندی هدفهای آموزشی بر اساس انواع یادگیری ۴۴
شکلهای اساسی یادگیری ۴۴
بازده‌های یادگیری گانیه ۴۴
مثالی از انواع اهداف آموزشی ۴۵

هدف رفتاری کامل ۴۵
سطح دانش ۴۵
سطح فهمیدن - ترجمه ۴۵
فهمیدن - تفسیر ۴۶
فهمیدن - برون‌یابی ۴۶
به کار بستن ۴۶
تحلیل ۴۶
ترکیب ۴۶
ارزشیابی بر اساس شواهد درونی ۴۶
ارزشیابی بر اساس شواهد بیرونی ۴۶
خلاصه فصل: ۴۷
تست‌های آخر فصل ۴۹
پاسخ تست‌های آخر فصل ۵۲

فصل سوم: ویژگیهای ورودی یادگیرندگان و نظریه‌های رشدشناختی

مقدمه ۵۵
رفتارهای ورودی (ENTERING BEHAVIOR) ۵۵
ویژگیهای رفتار ورودی ۵۵
طرز تهیه رفتار ورودی ۵۶
تحلیل تکلیف: ۵۶
سنجش آغازین ۵۶
اجرای سنجش آغازین ۵۶
ویژگی‌های ورودی عاطفی ۵۷
راههای مقابله با کمبود انگیزش یادگیری ۵۷
سبکهای یادگیری ۵۷
تعریف و انواع سبکهای یادگیری ۵۷
۱- سبکهای یادگیری شناختی ۵۷
الف) سبکهای وابسته به زمینه و نابسته به زمینه: ۵۸
ب) سبکهای تکانشی و تأملی: ۵۸
ج) سبکهای همگرا، واگرا، جذب کننده و انطباق یابنده: ۵۸
سبک تفکر همگرا ۵۹
سبک تفکر واگرا ۵۹
سبک جذب کننده ۵۹
سبک انطباق یابنده ۵۹
۲- سبکهای یاگیری عاطفی ۶۰
۳- سبکهای یادگیری فیزیولوژیکی ۶۰
انواع سبکهای تفکر (THINKING STYLES) ۶۰
چگونگی برخورد معلم با یادگیرندگان دارای سبک‌های مختلف یادگیری ۶۰
نظریه‌های رشدشناختی ۶۱
۱- نظریه رشد شناختی پیاژه: ۶۱

مفاهیم اصلی نظریه پیاژه ۶۱
جذب و انطباق ۶۱
سازمان ۶۲
مفهوم هوش در نظریه‌ی پیاژه ۶۲
تعادل‌یابی ۶۲
هوش و تفکر ۶۳
مراحل رشد شناختی پیاژه ۶۳
مرحله حسی - حرکتی (از تولد تا دوسالگی) ۶۳
مرحله پیش عملیاتی (از ۲-۷ سالگی) ۶۵
مرحله عملیات محسوس (از ۷-۱۱ سالگی) ۶۵
مرحله عملیات صوری (انتزاعی) (از ۱۱ تا ۱۵ سالگی) ۶۶
کاربردهای آموزش نظریه‌ی رشد شناختی پیاژه ۶۶
رشد و یادگیری ۶۷
یادگیری ۶۷
فواید عملی نظریه پیاژه در بهبود فرآیند آموزش - یادگیری ۶۷
۲- نظریه رشد شناختی - اجتماعی ویگوتسکی ۶۸
الف) اهمیت فرهنگ و زمینه‌ی اجتماعی - تاریخی: ۶۸
ب) درونی‌سازی و نقش زبان: ۶۸
ج) منطقه تقریبی رشد (منطقه مجاوری رشد): ۶۸
کاربردهای آموزشی نظریه ویگوتسکی ۶۹
نظریه رشد شناختی برونر ۶۹
توالی مراحل رشد ۷۰
کاربردهای آموزشی نظریه‌ی برونر ۷۰
خلاصه فصل: ۷۱
نکات کلیدی ۷۲
تست‌های آخر فصل ۷۳
پاسخ تست‌های آخر فصل ۷۵

فصل چهارم: نظریه‌های یادگیری و انگیزش

مقدمه ۷۸
نظریه‌های رفتاری یادگیری ۷۸
الف) نظریه شرطی سازی کلاسیک پاولفی ۷۸
فرایند شرطی کردن رفتار پاسخگر ۷۸
خاموش کردن رفتار پاسخگر ۷۸
بازگشت خودبه‌خودی ۷۹
تعمیم و تمیز محرک ۷۹
شرطی شدن در سطح بالاتر ۷۹
مقایسه تعمیم محرک و شرطی شدن در سطح بالاتر ۷۹
اهمیت فرایند شرطی سازی کلاسیک در امور انسانی ۷۹
تبینهای تازه از اصل شرطی شدن کلاسیک ۸۰

ب) نظریه شرطی‌سازی وسیله‌ای ثرندایک ۸۰
ج) نظریه شرطی سازی کنشگر اسکینر ۸۱
تقویت رفتار کنشگر ۸۲
تنبیه رفتار کنشگر ۸۲
خاموشی رفتار کنشگر ۸۳
بازگشت خودبه‌خودی ۸۳
تعمیم و تمیز محرک ۸۳
تعمیم پاسخ و تفکیک پاسخ ۸۳
کنترل محرکی ۸۳
مقایسه شرطی سازی پاسخگر با شرطی سازی کنشگر ۸۴
کاربرد نظریه شرطی‌سازی کنشگر در اداره امور انسان ۸۴
نظریه‌های شناختی یادگیری ۸۵
الف) نظریه شناختی یادگیری گشتالت ۸۵
تعریف مفهوم گشتالت ۸۵
تعریف یادگیری در نظریه گشتالت ۸۶
تعریف بینش ۸۶
ویژگی‌های یادگیری از راه بینش (یادگیری بینش مندانه) ۸۶
ویژگی‌های یادگیری بینش‌مندانه ۸۶
قوانین سازمان ادراکی ۸۶
کاربردهای آموزشی نظریه گشتالت ۸۷
ب) نظریه یادگیری معنی دار کلامی ۸۷
هرم ساخت‌شناختی ۸۸
معنی‌دار بودن یادگیری ۸۸
یادگیری مطالب معنی‌دار ۸۸
مشمول‌کننده‌ها ۸۸
انواع مشمول‌کننده‌ها ۸۹
پیش‌سازمان‌دهنده ۸۹
انواع پیش‌سازمان‌دهنده‌ها ۹۰
انگیزش و یادگیری معنی‌دار ۹۰
ج) نظریه یادگیری شناختی اجتماعی بندورا ۹۱
یادگیری از راه مشاهده ۹۱
مراحل یادگیری از راه مشاهده ۹۱
تمایز بین یادگیری و عملکرد ۹۲
انواع تقویت در نظریه بندورا: ۹۳
الگوبرداری و رسانه های خبری ۹۳
د) نظریه خبرپردازی یادگیری (نظام یاد) (INFORMATION PROCESSING) ۹۳
نظام یاد ۹۴
حافظه حسی (SENSORY MEMORY) ۹۴
حافظه کوتاه مدت (WORKING MEMORY) ۹۴
تقطیع (CHUNKING) ۹۵

حافظه درازمدت (LONG-TERM MEMORY) ۹۵
سطوح پردازش ۹۵
راه‌های انتقال اطلاعات به حافظه درازمدت ۹۶
اقسام حافظه درازمدت ۹۶
گنجایش و طول مدت نگهداری اطلاعات در حافظه درازمدت ۹۷
فرایندهای حافظه ۹۷
یادآوری و فراموشی ۹۷
علت فراموشی اطلاعات از حافظه‌های سه‌گانه ۹۸
یادگیری و یادآوری: ۹۸
نظریه سازندگی یادگیری ۹۹
عینیت‌گرایی یا واقع‌گرایی(OBJECTIVISM) ۹۹
تجربه گرایی منطقی (LOGICAL EMPIRICISM) ۹۹
نسبیت گرایی(RELATIVISM) ۹۹
مقایسه واقع گرایی با نسبیت گرایی ۱۰۰
تعریف عینیت گرا و نسبیت گرا از واقعیت، محیط، ادراک و تجربه ۱۰۰
نظریه سازندگی یادگیری ۱۰۱
یادگیری موقعیتی(SITUATED LEARNING) ۱۰۱
فرایند در مقابل فرآورده ۱۰۱
شرایط یادگیری از نظر پیروان سازندگی ۱۰۲
انگیزش و یادگیری ۱۰۲
انگیزش(MOTIVATION) ۱۰۲
نظریه‌های انگیزش ۱۰۳
طبقه بندی مازلو از نیازها ۱۰۳
فرانیازها یا نیازهای مربوط به خودشکوفایی(SELF- ACTUALIZATION) ۱۰۳
ویژگی های افراد خود شکوفا ۱۰۳
نیاز به پیشرفت(NEED FOR ACHIEVEMENT) ۱۰۴
نظریه برانگیختگی (AROUSAL) ۱۰۴
انگیزش و مشوق ۱۰۵
انگیزش و نظریه نسبت دادن ۱۰۵
جنبه های نسبت دادن (ابعاد نسبت دادن) ۱۰۵
پیشایندهای استنباط های علّی ۱۰۷
درماندگی آموخته شده (LEARNED HELPLESSNESS) ۱۰۸
کاربردهای آموزشی نظریه انگیزشی نسبت دادن ۱۰۸
فنون ایجاد انگیزش در یادگیرندگان ۱۰۹
تحول و مراحل اخلاقی از دیدگاه کلبرگ ۱۰۹
سطح اول: پیش عرفی – پیش قراردادی ۱۰۹
سطح دوم: عرفی - قراردادی ۱۱۰
سطح سوم: پس عرفی- فراقراردادی ۱۱۰
خلاصه فصل: ۱۱۱
نکات کلیدی: ۱۱۳

تست‌های آخر فصل ۱۱۷
پاسخ تست‌های آخر فصل ۱۲۰

فصل پنجم:آموزش

روش آموزش سخنرانی یا روش آموزش مستقیم(LECTURING) ۱۲۴
مقدمه ۱۲۴
فنون مؤثر آموزش با روش سخنرانی ۱۲۴
انتقاد از روش سخنرانی ۱۲۵
موارد استفاده روش سخنرانی ۱۲۵
- روش آموزش با بحث گروهی (GROUP DISCUSSION) ۱۲۶
مراحل آموزش با روش بحث گروهی ۱۲۶
- روش آموزش اکتشافی(DISCOVERY TEACHING) ۱۲۶
مراحل آموزش برای یادگیری اکتشافی ۱۲۷
اقدامات پیش از آموزش ۱۲۷
آموزش دادن درس ۱۲۷
اقدامات پس از آموزش ۱۲۷
روش اکتشافی هدایت شده(GUIDED DISCOVERY) ۱۲۷
در شکل زیر علامت (+) یعنی: حالت موردنظر به دانش‌آموز داده شده است و علامت (-) یعنی: حالت مورد نظر به دانش‌آموز داده نشده است. ۱۲۸
نتیجه‌گیری ۱۲۹
- آموزش برای یادگیری در حد تسلط (TEACHING FOR MASTERY LEARNING) ۱۲۹
مفهوم تسلط(MASTERY) ۱۳۰
مراحل آموزش یادگیری در حد تسلط ۱۳۰
- آموزش به کمک روشهای تغییر رفتار ۱۳۲
برنامه تغییر رفتار ۱۳۲
روش های افزایش نیرومندی رفتارهای مطلوب موجود ۱۳۳
انواع تقویت‌کننده‌های مثبت ۱۳۳
روشهای ایجاد رفتارهای مطلوب تازه ۱۳۴
زنجیره سازی وارونه ۱۳۵
محو کردن محرک ۱۳۵
روشهای نگهداری رفتارهای مطلوب ۱۳۶
روشهای کاهش و حذف رفتارهای نا مطلوب ۱۳۷
الف) روشهای مثبت کاهش رفتار ۱۳۷
ب) روشهای منفی کاهش رفتار ۱۳۸
مشکلات ناشی از کاربرد تنبیه ۱۳۸
- آموزش برنامه ای و ماشین آموزشی ۱۳۸
تهیه آموزش برنامه ای ۱۳۹
انواع برنامه های آموزش برنامه ای ۱۴۰
برنامه خطی (LINEAR) ۱۴۰
برنامه شاخه ای(BRANCHING) ۱۴۰

ماشین آموزشی (TEACHING MACHINE) ۱۴۱
آموزشهای مهارتها و راهبردهای یادگیری و مطالعه ۱۴۲
شناخت(COGNITION) ۱۴۲
فرا شناخت(META COGNITION) ۱۴۲
راهبردهای شناختی(COGNITIVE STRATEGY) ۱۴۲
راهبردهای شناختی یا فرایندهای حافظه ۱۴۲
۱) تکرار یا مرور: ۱۴۲
۲) بسط یا گسترش معنایی: ۱۴۳
راهبردهای فراشناختی ۱۴۴
روشهای آموزش مهارتهای یادگیری و مطالعه ۱۴۵
آموزش مفاهیم و اصول ۱۴۸
تعریف مفهوم(CONCEPT) ۱۴۸
ویژگی های مفهوم ۱۴۸
مفاهیم عینی و انتزاعی(CONCRETE AND ABSTRACT) ۱۴۹
مفاهیم ترکیبی، غیر ترکیبی و رابطه ای ۱۴۹
روش آموزش مفاهیم ۱۵۰
تعریف اصل(PRINCIPLE) ۱۵۱
روش آموزش اصول ۱۵۱
آموزش حل مسئله و تفکر انتقادی ۱۵۱
حل مسئله ۱۵۲
حل مسئله و انتقال یادگیری: ۱۵۲
روش آموزش حل مسئله با توجه به مراحل حل مسئله ۱۵۳
روش آموزش حل مسئله با توجه به الگوی عمومی آموزش ۱۵۴
آموزش هوش و آفرینندگی ۱۵۴
نظریه‌های هوش ۱۵۵
۱) دیدگاه روانسنجی: ۱۵۵
۲) دیدگاه پیاژه: ۱۵۶
۳) دیدگاه خبرپردازی: ۱۵۷
آفرینندگی(CREATIVITY) ۱۵۸
دیدگاه گانیه نسبت به آفرینندگی ۱۵۸
دیدگاه گیلفورد نسبت به آفرینندگی ۱۵۹
دیدگاه تورنس نسبت به آفرینندگی ۱۵۹
آفرینندگی، هوش و پیشرفت تحصیلی ۱۵۹
آموزش هوش و آفرینندگی ۱۶۰
روش آموزش آفرینندگی ۱۶۰
خلاصه فصل ۱۶۱
نکات کلیدی ۱۶۳
تست‌های آخر فصل ۱۶۶
پاسخ تست‌های آخر فصل ۱۶۹

فصل ششم: ارزشیابی

تعریف ارزشیابی پیشرفت تحصیلی(ACHIEVEMENT EVALUATION) ۱۷۲
تعریف اندازه گیری، آزمودن و سنجش ۱۷۲
آزمودن و سنجش ۱۷۳
انواع ارزشیابی های پیشرفت تحصیلی و هدف های استفاده از آنها ۱۷۳
ارزشیابی وابسته به ملاک (ملاک مرجع) (CRITERION – REFERENCED) ۱۷۳
۲) ارزشیابی وابسته به هنجار (نُرم مرجع) (NORM – REFERENCED) ۱۷۴
۱) ارزشیابی آغازین یا سنجش آغازین (ارزشیابی پیش از آموزش)(PREASSESSMENT) ۱۷۴
۲) ارزشیابی ضمن آموزش (تکوینی و تشخیصی)(FORMATIVE EVALUATION) ۱۷۴
۳) ارزشیابی پس از آموزش (تراکمی)(SUMMATIVE EVALUATION) ۱۷۵
الف) دسته بندی آزمون های با توجه به ویژگی های مورد اندازه گیری ۱۷۵
۱- آزمون های توانایی: (ABILITY TESTS) ۱۷۵
۲- آزمون های عاطفی(AFFECTIVE TESTS) ۱۷۶
ب) دسته بندی آزمونها با توجه به چگونگی تهیه آنها ۱۷۷
۱- آزمون های میزان شده یا استاندارد شده (معیار شده) ۱۷۷
۲- آزمون های معلم ساخته ۱۷۷
طرح ارزشیابی پیشرفت تحصیلی ۱۷۸
آزمون های کتبی اندازه گیری پیشرفت تحصیلی ۱۷۸
آزمونهای ذهنی، غیرعینی ۱۷۸
آزمون های تشریحی ۱۷۹
قواعد تهیه سوال های تشریحی ۱۷۹
قواعد تصحیح پاسخ سوال های تشریحی ۱۸۰
آزمون های کوته پاسخ ۱۸۰
قواعد تهیه سوال های کوته پاسخ ۱۸۰
آزمونهای عینی (تستی) ۱۸۱
قواعد تهیه سوال های عینی (چند گزینه ای) ۱۸۱
آزمون های عملکردی و انواع آن ۱۸۲
دلایل گسترش آزمون های عملکردی ۱۸۲
انواع آزمون های عملکردی ۱۸۲
مراحل تهیه آزمونهای عملکردی ۱۸۳
پیامدهای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی ۱۸۳
خلاصه فصل ۱۸۵
نکات کلیدی ۱۸۶
تست‌های آخر فصل ۱۸۸
پاسخ تست‌های آخر فصل ۱۸۹
منابع و مأخذ ۱۹۰